

Arazi Toplulaştırmasına Katılımın Sağlanması Üretici Örgütlerinin Etkisi: Çanakkale İli Örneği

İlker KARAÖNDER^{1*}, Aydın GÜREL²

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Meslek Yüksekokulu, Hukuk Bölümü, Çanakkale,
Türkiye

[ORCID 0000-0003-3625-7273 (İ. KARAÖNDER)]

²Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tekirdağ, Türkiye
[ORCID: 0000-0002-8997-026X (A. GÜREL)]

*Sorumlu yazar: ilkerkaraonder@comu.edu.tr

Öz

Türkiye’de arazi toplulaştırması, zorunlu ve isteğe bağlı yöntemlerle gerçekleştirilebilmektedir. İsteğe bağlı yöntemin uygulanabilmesi, arazi maliklerinin çoğunluğunun toplulaştırmayı talep etmelerine veya onaylamalarına bağlıdır. Üreticilerin toplulaştırma amacı doğrultusunda örgütlenebilmelerinin sağlanmasında üretici örgütleri büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışmada, arazi toplulaştırmasına katılımın sağlanmasında üretici örgütlerinin etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Çanakkale ilinde arazi toplulaştırması yapılan 19 yerleşim yerinden 346 üretici ile anket yapılmıştır. Araştırma kapsamında üreticilerin herhangi bir tarımsal nitelikli örgütün yönetiminde bulunup bulunmama durumları ve tarımsal nitelikli örgütler ile iletişim sıklıkları ile toplulaştırmaya katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre, üreticilerin tarımsal örgüt yönetiminde bulunup bulunmama durumları ve kooperatiflerle iletişim sıklıkları ile toplulaştırmaya katılıma yönelik tutumları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Elde edilen bulgulara göre, tarımsal örgütler bazında toplulaştırmanın faydaları konusunda yayım çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arazi Toplulaştırması, Üretici Örgütleri, Yayım, Katılımcılık

The Impacts of Producer Organizations in Ensuring Participation in Land Consolidation: The Case of Çanakkale Province

Abstract

Land consolidation in Turkey can be carried out through the mandatory and the optional methods. The optional method can be implemented depending on whether the majority of landowners request or approve consolidation. Producer organizations have a great importance in ensuring that producers can organize for the purpose of consolidation. In this study, it is aimed to determine the effect of producer organizations in ensuring participation in land consolidation. For this purpose, a survey was conducted with 346 producers from 19 settlements where land consolidation was carried out in Çanakkale. Within the scope of the research, the relationship between producers' attitudes towards participation in consolidation and their communication frequency with agricultural organizations and whether they are in the management of any agricultural organization was investigated. According to the results of the research, a statistically significant relationship was not found between the producers' state of being in the management of an agricultural organization and their frequency of communication with cooperatives and their attitudes towards participation in consolidation. According to the findings, it is recommended to carry out extension trainings on the benefits of consolidation on the basis of agricultural organizations.

Keywords: Land consolidation, Producer organizations, Extension, Participation

1. Giriş

Türkiye’de tarım işletmelerine ait arazilerin çok parçalı ve dağınık yapıda olduğu bilinmektedir. Miras yoluyla arazilerin parçalanması, birçok sakıncayı beraberinde getiren önemli bir tarımsal yapı bozukluğudur. Bu sakıncaların başında tarım işletmelerinde rantabilitenin düşmesi gelmektedir. Aksoy (1984)’e göre arazi parçalanmasının tarımsal işletmelerde rantabiliteyi düşürmesi, üretimin azalması ve maliyet masraflarının artmasından kaynaklanmaktadır. Araziler parçalandıkça, parsellerin sınırları artmakta, dolayısıyla birim alana düşen ortalama verim düşmektedir (Eraktan, 1989). Tarımsal işletmelerde arazilerin parçalanması ile parseller arasında mesafeler oluşmakta, bu durum maliyeti arttırmaktadır (Aksoy, 1984). Ayrıca arazi parçalanması, tarla içi geliştirme hizmetlerine yönelik kamu yatırımlarının da etkinliğini azaltan bir durumdur (Çevik ve Tekinel, 1994; Yağanoğlu ve ark., 2018).

Arazi parçalanmasından kaynaklanan sakıncalar, tarım işletmelerine ait parçalı ve dağınık tarım arazilerinin bir araya toplanması uygulamasını öncelikli ve önemli hale getirmektedir. Arazi toplulaştırması adı verilen bu faaliyet, isteğe bağlı ve zorunlu olmak üzere iki yöntemle gerçekleştirilebilmektedir. İsteğe bağlı toplulaştırma yönteminde, arazi maliklerinin talebi veya onayı aranmaktadır. Türkiye’deki uygulamaya göre, toplulaştırma proje alanı içerisindeki arazilerin yarısından çoğuna malik bulunan ve sayıca maliklerin yarısından fazlasını teşkil eden arazi sahiplerinin imzalı onayı alınarak isteğe bağlı toplulaştırma yapılabilmektedir. Zorunlu yöntemde ise kamu yararı kavramından hareket edilerek arazi maliklerinin isteklerine itibar edilmemektedir. Bununla birlikte, arazi toplulaştırması projelerinde isteğe bağlı projelere öncelik tanınmaktadır (Anonim, 2019).

Ülkemizdeki yasal düzenlemeler dikkate alındığında, toplulaştırmanın isteğe bağlı yöntemle yapılabilmesinin, belirli sayıdaki arazi malikinin birlikte hareket etmesini gerektirdiği anlaşılmaktadır. Bu birlikteliğin sağlanmasında, çok sayıda tarımsal arazi malikini aynı çatı altında toplayan üretici örgütleri geniş olanaklar sunmaktadır. Ayrıca Türkiye’de kooperatifler ve üretici birlikleri gibi tarımsal amaçlı örgütlerin

“Özel arazi toplulaştırması” adı altında tüzel kişilik olarak toplulaştırma yapma olanakları da bulunmaktadır (Anonim, 2019). Dolayısıyla tarımsal amaçlı örgütlerin, toplulaştırmaya katılımın sağlanmasında önemli bir fonksiyona ve potansiyele sahip oldukları söylenebilir.

Bu çalışmada, üreticilerin arazi toplulaştırması faaliyetine aktif katılımlarının sağlanmasında, tarımsal amaçlı örgütlerin etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmaya katılan üreticilerin herhangi bir tarımsal örgütün yönetiminde bulunup bulunmama durumları ve üretici örgütleri ile iletişim sıklıkları ile arazi toplulaştırmasına aktif katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

2. Materyal ve Metot

2.1 Materyal

Araştırma alanı, Çanakkale ili kapsamında gerçekleştirilen arazi toplulaştırması proje sahalarıdır. Araştırmanın ana materyalini arazi toplulaştırması proje sahalarındaki arazi maliki olan tarımsal işletme sahipleri ile yapılan anketler oluşturmaktadır.

Araştırma, Çanakkale ili kapsamında toplulaştırma faaliyetinin uygulandığı 17’si köy 2’si belde statüsünde olmak üzere toplam 19 yerleşim yerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ana kitleyi 3472 tarım işletmesi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına girecek olan örnek sayısının belirlenmesi amacıyla, basit tesadüfi örnekleme metoduna göre aşağıdaki formül kullanılmıştır (Yamane, 1967).

$$n_0 = \frac{(Z)^2 p \cdot q}{d^2} \quad n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0 - 1}{N}}$$

Araştırmada güven aralığı % 95, kabul edilen hata payı 0.05 ve $p=0.5$, $q=0.5$ ($1-q$) alınmıştır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, öncelikle n_0 değeri hesaplanmış, daha sonra elde edilen değer n ’de yerine konularak örneğe girecek işletme sayısı belirlenmiştir. Buna göre, araştırmanın ana kitlesinde yer alan 19 yerleşim yerine ait toplam işletme sayıları ile anket yapılan işletme sayıları belirlenerek toplam 346 işletme yöneticisi ile anket yapılması gerektiği belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1 Anket uygulaması yapılan işletme sayıları
Table 1. The number of agricultural enterprises surveyed

Yerleşim Yeri (Residential Area)	Toplam İşletme Sayısı (Total Number of Agricultural Enterprises)	Anket Yapılan İşletme Sayısı (The Number of Agricultural Enterprises Surveyed)
Akçapınar	182	18
Çıplak	121	12
Kalafat	97	10
Tevfikiye	162	16
Kumkale	341	34
Mahmudiye	600	60
Pınarbaşı	420	42
Taştepe	96	10
Yeniköy	203	20
Karacaali	47	5
Hacıhüseyinyaylası	65	6
Geyikkırı	37	4
Karahamzalar	95	9
Kocagür	150	15
Tokatkırı	66	6
Yeniçiftlik	449	45
Örtülüce	289	28
Çınarköprü	17	2
Adliye	35	4
Toplam (Total)	3472	346

2.2Yöntem

Çalışmada, araştırmaya katılan üreticilerin herhangi bir tarımsal amaçlı örgütün yöneticiliğinde bulunup bulunmama durumları ve tarımsal amaçlı örgütlerle iletişim sıklıkları ile arazi toplulaştırmasına aktif katılıma yönelik tutumları arasında istatistiki anlamda etkileşim olup olmadığını belirlemek için Khi-Kare bağımsızlık analizi uygulanmıştır. Bu analiz yöntemi uygulanırken, H_0 bağımsızlık hipotezi kurularak test edilmiş ve ortaya koyulmuştur. Yapılan anketlerdeki veriler SPSS programına aktarılmıştır.

Nitel değişkenler arasında ilişki olup olmadığını incelemek için khi-kare bağımsızlık testinin esası, H_0 hipotezini ileri sürerek, bu hipotezin reddedilip edilemeyeceğini incelemektir (Serper, 2014).

Araştırmada, gözlenen frekansları G, beklenen frekansları B ile göstermek suretiyle, $X^2 = \sum [(G-B)^2/B]$ formülü kullanılmıştır (Yurtsever, 1984).

Yapılan çözümler sonucunda, üreticilerin tarımsal nitelikli örgütlerin yönetiminde bulunma durumları ve tarımsal örgütlerle iletişim sıklıkları ile proje kamu kesimince önceden belirli olmasaydı da toplulaştırmayı talep edip etmeyeceklerine yönelik tutumları arasındaki bağıntının önemlilik derecesi belirlenmiştir.

3.Bulgular ve Tartışma

3.1 Üreticilere İlişkin Genel Bilgiler

Araştırma kapsamına alınan üreticilerin % 6.4'ü, 18-35 yaş, % 11.3'ü 36-45 yaş ve % 46.2'si 46-65 yaş aralığında, % 36.1'i ise 66 yaşının üzerindedir. Araştırmada üreticilerin eğitim durumları da incelenmiştir. Buna göre, üreticilerin % 1.4'ü okuryazar, % 63.3'ü ilkökul mezunu ve % 19.4'ü ortaokul mezunu, % 15.9'u ise lise ve üzeri eğitim kurumu mezunudur.

Ayrıca araştırmaya katılan üreticilerin % 53.5'i sadece bitkisel üretim faaliyeti ile uğraşmakta, % 46.5'i ise bitkisel üretim ve hayvansal üretim faaliyetini birlikte sürdürmektedir. Araştırmada üreticilerin sahip oldukları tarım arazilerinin genişliği de inceleme altına alınmıştır. Buna göre, anket uygulaması yapılan üreticilerin % 35.0'i "10-49" dekar arası, % 56.1'i "50-149" dekar arası ve % 9.0'ı ise 150 dekar ve üzeri araziye maliktir.

3.2 Üreticilerin Herhangi bir Tarımsal Amaçlı Örgütün Yönetiminde Görev Alıp Almadığı Durumları ile Toplulaştırmaya Aktif Katılıma Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

Tarımsal arazi maliki olan üreticilerin toplulaştırma faaliyetine aktif katılımlarının sağlanabilmesinde tarımsal amaçlı örgütlerin önemli bir fonksiyona sahip oldukları düşünülmektedir. Tarımsal amaçlı örgütlerde yöneticilik yapanların da bu konuda önder olmaları beklenmektedir. Bu sebeple araştırmaya katılan üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde veya anket uygulamasının yapıldığı tarihte herhangi bir üretici örgütünde yöneticilik

yapıp yapmama durumları ile toplulaştırmaya aktif katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekli görülmüştür. Buna göre Çizelge 2’den görüleceği üzere, devlet tarafından proje sahaları belirlenmemiş olsaydı da toplulaştırmayı talep edeceklerini beyan edenlerin % 20.1’i, herhangi bir tarımsal örgütün yönetiminde görev almış olanlardan, % 79.9’u ise bu tür örgütlerde yöneticilik yapmayanlardan oluşmaktadır. Toplulaştırma faaliyetine aktif katılım sağlamama yönünde görüş bildirenlerin % 11.0’ı, herhangi bir üretici örgütünün yönetiminde görev almış, % 89.0’ı ise hiç yöneticilik yapmamıştır (Çizelge 2).

Çizelge 2. Üreticilerin tarımsal amaçlı örgütlerin yönetiminde görev alma durumları ile arazi toplulaştırmasına katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişki

Table 2. The relationship between producers’ participation in the management of agricultural organizations and their attitudes towards participation in land consolidation

Tarımsal Örgütlerin Yönetiminde Bulunma Durumu (Being in the Management of Agricultural Organizations)	Proje Sahası Önceden Belirli Olmasaydı da Köyünüzde/Beldenizde Toplulaştırma Yapılmasını Talep Eder miydiniz ? (Would You Request Land Consolidation in Your Village Even if the Project Area was not Determined in Advance ?)					
	Evet (Yes)		Hayır (No)		Toplam (Total)	
	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)
Yönetimde Görev Alanlar (Manager)	53	20.1	9	11.0	62	17.9
Yönetimde Görev Almayanlar (Non-Manager)	211	79.9	73	89.0	284	82.1
Toplam (Total)	264	100.0	82	100.0	346	100.0

$X^2 : 3.523$ S.D : 1 P: 0.061

Çizelge 2’de gösterilen bulgulara göre, araştırmaya katılan üreticilerin herhangi bir tarımsal amaçlı örgütün yöneticiliğinde bulunup bulunmama durumları ile arazi toplulaştırmasına aktif katılım sağlamaya yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişkinin bulunmadığı görülmektedir. Üretici örgütlerinin yöneticilerinin genel olarak, yeniliklere, girişimciliğe ve katılımcılığa açık olmaları beklenmektedir. Literatürde de bunu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Özkan (1999)’ın araştırmasında, araştırma kapsamındaki deneklerin yönetim organlarında görev almaları ve bu konudaki isteklilikleri ile arazi

toplulaştırmasını benimseme davranışları arasında % 95 olasılık düzeyinde bir etkileşim bulunduğu saptanmıştır. Ancak çalışmada beklenen durumun aksi bir sonuca ulaşılmıştır. Bu sonucun tarımsal amaçlı örgütlerin yayım faaliyetine yeterli düzeyde yer vermemeleri ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Gürel ve ark. (1995)’nin kooperatifler özelinde ifade ettiği üzere, tüzüklerinde ortakların eğitimine yer verilmesine rağmen kooperatifler, tarımsal yayıma gereken özeni göstermemektedirler. Bu tespit tüm üretici örgütlerini kapsayacak şekilde genişletilebilir.

3.3 Üreticilerin Tarımsal Amaçlı Örgütlerle İletişim Sıklığı ile Toplulaştırmaya Aktif Katılıma Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

Çalışma kapsamında toplulaştırma faaliyetine aktif katılım sağlanmasında üretici örgütlerinin etkisinin araştırılması amaçlandığından, üreticilerin tarımsal nitelikli örgütlerle iletişim sıklıkları ile toplulaştırmaya aktif katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekli görülmüştür. Bu bağlamda, tarımsal alanda faaliyet gösteren iki ayrı örgütlenme biçimi olan kooperatifler ve üretici birlikleri ayrı ayrı incelenmiştir.

Çiftçi örgütleri arasında en yaygın olanı tarımsal kooperatiflerdir. Kooperatiflerin gelişmiş ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişiminde özel ve kamu sektörü ile beraber üçüncü bir sektör olarak görüldüğü ve insanların ortak amaçları doğrultusunda örgütlenmelerini sağlayacak en yaygın model olduğu bildirilmektedir (Sayın ve Sayın, 2004). Çalışma kapsamında öncelikle, üreticilerin ortak bir amaçla bir araya geldikleri örgütlenmelerden en önemlisi olan kooperatiflerle iletişim kurma sıklıkları ile arazi toplulaştırmasına aktif katılıma yönelik tutumları arasında ilişki bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Çizelge 3'den

görüleceği üzere, yaşadıkları ve üretim faaliyetini devam ettirdikleri bölgede arazi toplulaştırması faaliyeti yapılmasını talep edebileceklerini beyan eden üreticilerin % 15.5'i, kooperatiflerle hiç iletişim içerisinde olmayanlardan, % 50.0'sı ara sıra iletişim kuranlardan, % 34.5'i ise çok sık iletişim kuranlardan oluşmaktadır. Arazi toplulaştırması faaliyetine aktif katılım sağlamayacakları yönünde görüş bildirenlerin ise % 13.4'ü, kooperatiflerle hiç iletişim içerisinde olmadığını, % 56.1'i ara sıra iletişim kurduğunu, % 30.5'i çok sık iletişim kurduğunu beyan etmiştir. Çizelge 3'de gösterilen bulgulara göre, araştırma kapsamındaki çiftçilerin tarımsal kooperatiflerle iletişim sıklıkları ile arazi toplulaştırmasına aktif katılım sağlamaya yönelik tutumları arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır

Bu sonuca göre, tarımsal kooperatifler bünyesinde salt ekonomik menfaatlere odaklanıldığı, tarımsal yenilikler ve özellikle de arazi toplulaştırması gibi hukuki niteliği bulunan yeniliklerin gündeme gelmediği değerlendirilmesinde bulunulabilir. Bu durumun, üreticilerin toplulaştırma amacı doğrultusunda örgütlenebilmelerinde büyük bir öneme sahip olan tarımsal kooperatiflerden elde edilecek faydayı azaltacağı düşünülmektedir

Çizelge 3. Üreticilerin kooperatiflerle iletişim sıklıkları ile arazi toplulaştırmasına katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişki

Table 3. The relationship between the frequency of communication of producers with cooperatives and their attitudes towards participation in land consolidation

Kooperatiflerle İletişim Sıklığı (Frequency of Communication with cooperatives)	Proje Sahası Önceden Belirli Olmasaydı da Köyünüzde/Beldenizde Toplulaştırma Yapılmasını Talep Eder miydiniz ? (Would You Request Land Consolidation in Your Village Even if the Project Area was not Determined in Advance ?)					
	Evet (Yes)		Hayır (No)		Toplam (Total)	
	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)
Hiç (Never)	41	15.5	11	13.4	52	15.0
Ara Sıra (Sometimes)	132	50.0	46	56.1	178	51.4
Çok Sık (Often)	91	34.5	25	30.5	116	33.5
Toplam (Total)	264	100.0	82	100.0	346	100.0

$X^2: 0.934$ S.D: 2 P: 0.627

Tarımsal amaçlı örgütlerin diğer ayağını üretici birlikleri oluşturmaktadır. Üretici birlikleri Türkiye’de, 06/07/2004 tarihinde yürürlüğe giren 5200 Sayılı “Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununa” göre faaliyetlerini sürdürmektedirler. Kooperatiflerden farklı bir hukuki altyapı ve organizasyona sahip bulunması sebebiyle, araştırma kapsamındaki üreticilerin arazi toplulaştırmasına katılıma yönelik tutumları bakımından, üretici birliği adı altındaki herhangi bir örgütlenme ile iletişim sıklıklarının da incelenmesi gerekli görülmüştür. Çalışmada elde

edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan üreticilerden toplulaştırma faaliyetine olumlu bakanların % 54.9’unun üretici birlikleri ile ara sıra iletişim kurduğu, % 8.0’inin ise çok sık iletişim halinde bulunduğu saptanmıştır. Buna karşın toplulaştırma faaliyetine aktif katılım sağlamayacaklarını beyan edenlerin % 65.9’unun üretici birlikleri ile herhangi bir iletişiminin bulunmadığı, % 34.1’inin ise çeşitli düzeyde iletişiminin bulunduğu görülmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 5 Üreticilerin üretici birlikleri ile iletişim sıklıkları ile arazi toplulaştırmasına katılıma yönelik tutumları arasındaki ilişki

Table 5. The relationship between producers frequency of communication with producers unions and their attitudes towards participation in land consolidation

Üretici Birlikleri ile İletişim Sıklığı (Frequency of Communication with Producer Associations)	Proje Sahası Önceden Belirli Olmasaydı da Köyünüzde/Beldenizde Toplulaştırma Yapılmasını Talep Eder miydiniz ? (Would You Request Land Consolidation in Your Village Even if the Project Area was not Determined in Advance ?)					
	Evet (Yes)		Hayır (No)		Toplam (Total)	
	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)	Arazi Maliki Sayısı (Sayı) The Number of Landowners (Number)	Yüzde (Percent)
Hiç (Never)	98	37.1	54	65.9	152	43.9
Ara Sıra (Sometimes)	145	54.9	24	29.2	169	48.8
Çok Sık (Often)	21	8.0	4	4.9	25	7.2
Toplam (Total)	264	100.0	82	100.0	346	100.0

X²: 21.009 S.D: 2 P: 0.000

Çizelge 5’den anlaşılacağı üzere, üreticilerin üretici birlikleri ile iletişim sıklığı ile toplulaştırmaya katılıma yönelik tutumları arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgu çerçevesinde, üretici birlikleri çatısı altında sadece ekonomik çıkarlara odaklanılmadığı, bununla birlikte konu temelli tartışmaların da gündem oluşturduğu değerlendirilmiştir. Bu husus, özellikle arazi toplulaştırması gibi mülkiyet hakkını ilgilendiren ve hukuki temeli de bulunan yeniliklerin kırsal toplumda benimsenmesi ve yayılması açısından önemli görülmektedir. Konuya toplulaştırma faaliyeti özelinde bakıldığında, arazi toplulaştırmasının isteğe bağlı olarak gerçekleştirilmesi için belirli sayıda arazi

malikinin bu amaç doğrultusunda bir araya gelmesi yasal bir zorunluluk olarak da karşımıza çıkmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

Türkiye’deki mevcut yasal düzenlemeler uyarınca arazi toplulaştırması faaliyetinin arazi maliklerinin isteğine bağlı olarak gerçekleştirilebilmesi için belirli sayıda maliki toplulaştırma amacı doğrultusunda bir araya gelmelidir. Aksi durumda kamu yararı kavramından hareketle zorunlu toplulaştırma yöntemi gündeme gelmekte ve toplulaştırma uygulamasının ulusal çapta benimsenmesi ve yaygınlaşması zorlaşmaktadır. Dolayısıyla isteğe bağlı toplulaştırmanın bir ölçüde üretici

örgütlenmesini zorunlu kıldığı ve bu noktada da mevcut üretici örgütlerinin büyük bir öneme sahip olduğu ifade edilebilir.

Tüm bunlarla beraber, toplulaştırma proje sahaları kamu kesimince önceden belirlendikten sonra arazi maliklerinin muvafakat vermesi şeklinde gerçekleşen mevcut uygulamada, üreticilerin toplulaştırma faaliyetine katılımlarının pasif şekilde gerçekleştiği görülmektedir. Pasif katılımı ile gerçekleşen isteğe bağlı toplulaştırma faaliyetleri ise, toplulaştırmanın benimsenmiş olduğunu göstermekle beraber, ideal durumu yansıtmamaktadır. İsteğe bağlı toplulaştırmanın temel mantığına uygun olan, üreticilerin kamu kesimini de harekete geçirecek şekilde toplulaştırmayı kendilerinin talep etmeleridir. Bunun gerçekleşebilmesi ise, üretici örgütlerinin toplulaştırma sürecine aktif olarak katılımlarına bağlıdır. Üretici örgütlerinin arazi toplulaştırma projelerinin başlatıcısı olarak kurumsal anlamda sürece dahil olmaları veya arazi maliklerinin mevcut örgütlerin çatısı altında ve toplulaştırma amacı doğrultusunda beraber hareket edebilmeleri, toplulaştırmanın faydaları konusunda farkındalığın artmasına bağlıdır. Bu noktada, arazi toplulaştırmasının tanıtılması ve sağlayacağı faydalara yönelik yayım çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Bu yayım çalışmalarında da öncelikli hedef kitle üretici örgütlerinin yöneticileri olmalı, sonrasında üretici örgütlerinin ortak ve üyelerine, son olarak da tüm tarımsal arazi maliklerine doğru genişlemelidir. Bu yayım çalışmaları, üretici örgütlerinin ekonomik amaçlar yanında arazi toplulaştırması gibi hukuki temeli bulunan faaliyetleri de amaç olarak benimsemeleri sonucunu doğurarak kamu yararının sağlanmasına da hizmet edebilecektir.

Ek

Bu makale, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalında yapılan “ Arazi Toplulaştırmasında Yayım Yaklaşımları Üzerine

Bir Araştırma: Çanakkale ili Örneği” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Kaynaklar

- Aksoy, S., 1984. Tarım Hukuku. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, 560 s. Ankara
- Anonim, 2019., Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği-ATYön, 2019.T.C Resmi Gazete, 30679, 7 Şubat 2019.
- Çevik, B., Tekinel, O., 1994. Sulama Projelerinde Arazi Toplulaştırma Uygulamalarının Su Dağıtımı, Proje Maliyeti ve Çiftçinin Gelirine Etkileri, Su ve Toprak Kaynaklarının Geliştirilmesi Konferansı Bildirileri, 2:555-567
- Eraktan, G., 1989. Tarım Politikası I, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları Yayın No: 1163. 192 s, Ankara
- Gürel, A., Gaytancıoğlu, O., Özkan, E. 1995. Trakya Tarımının Yapısal Durumu Örgütlenmede Yayım Eksikliği ve Çevre Sorunları. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 4(1-2): 126-132
- Özkan, E., 1999. Arazi Toplulaştırma Uygulamalarında Sosyo-Ekonomik Yapı Özellikleri ve Benimsemeyi Etkileyen Faktörlerin Etkinliği, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Doktora Tezi. 214 s
- Sayın, B., Sayın, C., 2004. Türkiye’de Tarımsal Üretici Örgütlenmesi Avrupa Birliğine Uyum Hazırlıkları ve Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu. Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, s.466-470 16-18 Eylül 2004, Tokat
- Serper, Ö.,2014. Uygulamalı İstatistik, Ezgi Kitapevi, 701 s. Bursa
- Yağanoğlu, A.V., Fayrap, A., Yanık, R., 2018. Sulama Projelerinde Arazi Toplulaştırmasının Gerekliliği: Daphan Sulaması Örneği. Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 32(2): 55-67
- Yamane, T., 1967. Elementary Sampling Theory. Printice Hallinc. Englewood Cliffs, NT, 919 S. New York.
- Yurtsever, N., 1984. Deneysel İstatistik Metotlar. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları Genel Yayın No: 121, Teknik Yayın No:56 623 s. Ankara